

Nr 118

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57, m. m.; given Stockholms slott den 13 mars 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Efter förslag i propositionen nr 95 fastställde 1956 års riksdag allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57. För att sätta denna stat i kraft erfordrades beslut av riksdagen. Kungl. Maj:t bemyndigades emellertid att, därest arbetsmarknadsläget så påfordrade, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag uppförts å beredskapsstaten (rskr 349—357, 379 och 412).

Någon ny beredskapsstat har inte fastställts för innevarande budgetår. Kungl. Maj:t har dock liksom tidigare erhållit riksdagens bemyndigande

(prop. 1958: 56; rskr 127) att under budgetåret, därest arbetsmarknads-läget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor med-dela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag är uppförda å bered-skapsstaten för budgetåret 1956/57.

Den av 1956 års riksdag fastställda beredskapsstaten upptar på drift-budgeten en anslagssumma av 465,3 miljoner kronor och på kapitalbud-geten en anslagssumma av 199,6 miljoner kronor eller sammanlagt 664,9 miljoner kronor.

De å beredskapsstaten uppförda anslagen är avsedda för finansiering av en investeringsreserv, som omfattar såväl statliga och kommunala som statsunderstödda investeringsobjekt. Investeringsreserven inrymmer alter-nativa sysselsättningsprogram för att man skall kunna möta skilda arbets-löshetsituationer. Beredskapsstaten upptar *dels* anslag avseende kollek-tiva investeringsändamål, såsom vägbyggnader, skogsvårdsåtgärder samt vatten- och avloppsanläggningar, *dels* anslag helt eller delvis avseende in-dividuellt angivna investeringsobjekt, såsom telefonstationsbyggnader samt byggnadsarbeten av beskaffenhet att böra invärderas i statens allmänna fastighetsfond. Å den allmänna beredskapsstaten har vidare uppförts ett anslag om 200 miljoner kronor till kostnader för arbetslöshetens bekäm-pande m. m. Från detta anslag skall bestridas *dels* kostnader för sådana arbeten och anskaffningar av beskaffenhet att böra helt eller delvis bekos-tas av medel från anslag å allmän beredskapsstat, vilka icke kan komma till utförande inom anslagens kvantitativa ram, *dels* kostnader för sådana arbeten och anskaffningar av beskaffenhet att böra helt eller delvis be-kostas av medel från anslag å riksstat eller beträffande vilka riksdagen eljest medgivit utförande, för vilka anslag icke uppförts å allmän bered-skapsstat, *dels* kostnader för beredskapsarbeten anordnade i enlighet med kungörelsen den 27 maj 1949 angående vissa statliga och statsunderstödda åtgärder vid arbetslöshet, *dels* ock merkostnader, som direkt orsakats av att ett företag utföres i arbetslöshetsbekämpande syfte.

Beträffande statsbidrag till kommunala och enskilda arbeten gäller, att bidragsgrunderna kan jämkas med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kan komma att bedrivas.

I skrivelse den 28 februari 1959 har *arbetsmarknadsstyrelsen* behandlat frågan om sysselsättningsberedskapen under budgetåret 1959/60. Härvid har styrelsen anmält, att förslag till investeringsreserv för budgetåret 1959/60 förberedes inom styrelsen. Arbetet bedrives för närvarande under den förutsättningen, att helt ny allmän beredskapsstat för nämnda bud-getår icke skall behöva fastställas. Arbetsmarknadsstyrelsen bedömer det dock som nödvändigt att även fortsättningsvis upprätthålla en hög inves-teringsberedskap. Styrelsen har därför anmodat statliga myndigheter att företaga noggranna inventeringar av sådana byggnads- och anläggningsar-beten samt industribeställningar, vilka är lämpliga att användas för att skapa en ökad sysselsättning närmast under budgetåret 1959/60. Vikten

av en omsorgsfull planering av sådana arbeten och anskaffningar i syfte att möjliggöra ett snabbt utnyttjande har därvid understrukits.

Vid nyss berörda inventeringar rörande sysselsättningsobjekt har från statliga verk lämnats uppgifter om företag avseende statliga husbyggnadsarbeten lämpliga att intagas i förslaget till investeringsreserv. Dessa byggnadsföretag faller inom televerkets och domänverkets verksamhetsområden samt utgöres, framhåller styrelsen, i övrigt av företag, som regelmässigt bör finansieras med anlitage av anslag uppförda å statens allmänna fastighetsfond eller medel, som jämlikt stater för delfonder av fastighetsfonden må användas för bestridande av reparations- och underhållskostnader. Enligt styrelsens mening synes en del av företagen kunna finansieras med anlitage av anslag å beredskapsstaten, medan en annan del är av den beskaffenhet, att ett utförande av företagen synes böra bli föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning. Den senare gruppen omfattar företag för en sammanlagd kostnad av cirka 44 miljoner kronor, som skulle täckas dels genom inlämnade anslag om inalles cirka 34,6 miljoner kronor och dels genom överskridande av å fångvårdsstyrelsens samt medicinalstyrelsens delfonder av statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1959/60 upptagna anslagposter till reparations- och underhållskostnader m. m. med 5 miljoner respektive 4,4 miljoner kronor.

En förteckning över de företag som av arbetsmarknadsstyrelsen ansetts böra ingå i investeringsreserven torde få såsom *Bihang* fogas vid protokollet i detta ärende.

Såsom motiveringar för ifrågavarande projekt må bland annat följande anföras.

Statens affärsverksfonder

Telefonstationsbyggnader

I samband med att koaxialkabeln Malmö—Kristianstad beräknas kunna tagas i trafik under 1962 måste ny förmedlingsstation i *Kristianstad* kunna tagas i bruk. Tillbyggnaden erfordras även för utökning av lokalstationen. Telefonstationen i *Mjölby* beräknas genom provisoriska åtgärder kunna räcka till slutet av 1962. I samband med att radiolänken Norrköping—Mjölby—Göteborg, enligt föreliggande planer, tages i drift under 1962, erfordras även lokaler för utökning av överdragsstationen samt för den nya automatiska förmedlingsstationen i Mjölby. Telefonstationen i *Nyköping* har behov av lokaler för utökning av överdragsstationen i samband med att radiolänken Stockholm—Nyköping—Norrköping planenligt tages i bruk 1962.

Televerkstaden i Nynäshamn

Förutsättningen för en rationell drift är att ifrågavarande arbetsstyrka inrymmes i moderna och brandsäkra lokaler. Nybyggnaden planeras även med tanke på en kommande tillbyggnad för ebonit- och plastavdelningar. Slutligen medför tjänstemannapersonalens successiva ökning behov av utökade kontorslokaler.

Televerkstaden i Sundsvall

Den nuvarande kontorslokalen och verkstadens matsal är uppenbarligen olämpliga och behöver ur bland annat hälsosynpunkt snarast ersättas. Större kontorsutrymme erfordras även för verkstadens driftskontor.

Förrådsbyggnader

Byggnaderna erfordras i samband med pågående omorganisation och rationalisering av förrådsrörelsen.

Nybyggnadsarbeten vid statens skogsmästarskola

Vid statens skogsmästarskola i Skinnskatteberg är bland annat elevrummen och vissa personalbostäder i synnerligen bristfälligt skick. Avsikten är vidare att öka det maximala elevantalet från 20 till 30 per kurs. Föreliggande förslag till byggnadsarbeten innefattar dels nybyggnad av kök, matsal, elevförläggning och personalbostäder, dels uppförande av laboratorium och verkstad, dels vissa anläggningar för vatten, värme, avlopp och elektricitet, m. m.

Statens allmänna fastighetsfond*Vissa byggnadsarbeten för fångvården*

Till följd av den alltjämt fortgående stegringen av fångantalet föreligger ett behov av ökad platstillgång inom fångvården. Bland projekt, som kan snabbt igångsättas, kan i främsta rummet komma i fråga att utbygga de nyuppförda anstalterna i Tidaholm och Norrtälje till full kapacitet. En sådan utbyggnad är förutsatt redan i tillgängliga planlösningar för anstalterna. Samtidigt blir verkstadslokaler för att bereda de intagna sysselsättning samt vissa väg- och planeringsarbeten erforderliga. Vidare bör i investeringsreserven intagas två slutna 10-mannaavdelningar vid den nya kvinnoanstalten Hinseberg.

Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola

Högskolans administrationslokaler är trånga och olämpliga för sitt ändamål samt användbara endast under en kortare övergångstid. Med hänsyn härtill och till olägenheterna av att den snabbt växande administrativa verksamheten är förlagd till lokaler på cirka 1,5 km avstånd från högskolans huvuddel föreslås en nybyggnad för administrationen jämte ansluten hörsal vid Nya Chalmers.

Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut

I enlighet med beslut av 1955 års riksdag har av Lomma köping förvärvat Alnarps skola. Skolan är avsedd att disponeras såsom institutionsbyggnad för köksväxt- och prydnadsväxtavdelningarna vid statens trädgårdsförsök. Innan skolan kan användas för detta ändamål, erfordras emellertid ganska betydande om- och tillbyggnadsarbeten.

Byggnadsarbeten vid statens maskin- och redskapsprovninganstalt i Röbäcksdalen

Ifrågavarande avdelning för provning av maskiner och redskap för skogs- och jordbruk under norrländska förhållanden är inrymd i provisoriska lokaler. Dessa, vilka anses icke vara särskilt lämpliga för maskinprovning, har

under senare år försämrats. Av maskinprovningarna godkänt förslag till nybyggnad för avdelningen har upprättats och överenskommelse om markdispositionen för byggnaden har träffats.

Säkerhetsanstalter för sjöfarten

I förteckningen upptagna Decca-stationer bedömes som angelägna ur säkerhetssynpunkt för sjöfarten. De föreslagna byggnadsarbetena beträffande lotslokalerna i Spikarna och Dalarö sammanhänger med en rationalisering av driften.

Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

Vid flera av de äldre sinnessjukhusen är byggnaderna föråldrade och ofta i starkt nedslitet skick. Platstillgången är allttjämt otillräcklig, och antalet exspektanter uppgår för närvarande till cirka 1 350. Överbeläggningen vid de egentliga sinnessjukhusen är 9,4 procent. Byggnadsbeståndet bör bli föremål för en kraftig upprustning. Arbetena vid S:ta Gertruds sjukhus ingår i 1956 års generalplan. Paviljongerna är i dåligt skick och bör ombyggas snarast möjligt. Även vägarne är dåliga. Befintlig byggnad för samlingsal vid Mariebergs sjukhus är otillräcklig och saknar erforderliga biutrymmen. Det måste betraktas som angeläget, att en ny byggnad för samlings- och festsal uppföres. Den föreslagna renoveringen av vårdpaviljongen vid Sätters sjukhus ingår som ett led i den påbörjade upprustningen av sjukhuset.

Byggnadsarbeten för länsstyrelsen i Blekinge län

De lokaler, som länsarbetsnämnden i Blekinge län och arbetsförmedlingen i Karlskrona nu disponerar, har sedan länge varit otillfredsställande. Även för vissa smärre länsorgan, som är utplacerade i förhyrda lokaler i olika delar av Karlskrona, föreligger behov av ytterligare utrymmen. Rådande lokalsplittring är till hinder för länsförvaltningen.

För att Kungl. Maj:t i viss utsträckning skall kunna utnyttja beredskapsstaten redan innan särskilt riksdagsbeslut meddelats, föreslår arbetsmarknadsstyrelsen att Kungl. Maj:t även för budgetåret 1959/60 hemställer om en finansfullmakt. Finansfullmakten bör enligt styrelsens mening bibehållas vid ett oförändrat belopp av 300 miljoner kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har vid sitt bedömande förutsatt *dels* att i bilagda förteckning angivna byggnadsarbeten för televerket, domänverket, Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, sjöfartsverket samt statens sinnessjukhus får utföras med anlitande av å allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57 för motsvarande slag av arbeten uppförda kollektivanslag, *dels* att från investeringsreserven avförda företag, som vid fastställandet av allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57 avsågs att finansieras med anslag till kollektivt angivna investeringsändamål, får inom ramen för övriga respektive anslag ersättas med andra företag av samma slag, *dels* att i bilagda förteckning angivna byggnadsarbeten för fångvården, Chalmers tekniska högskola, statens maskin- och redskapsprovningsanstalter samt länsstyrelserna, till vilka anslag icke uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57, får utföras med anlitande av det å beredskapsstaten uppförda anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m., *dels* att i investeringsreserven kvarstående företag, som vid fastställandet av beredskapsstaten avsågs att finansieras med ett för vissa

särskilt angivna företag gemensamt anslag, får inom anslagets ram utföras för den högre kostnad som kan ha förorsakats av prisstegringar eller nödvändiga ändringar av planerna, *dels* att å den allmänna beredskapsstaten uppförda anslag må användas på sätt för budgetåret 1956/57 medgivits, *dels* att liksom för budgetåret 1956/57 överskridande av vissa riksstatsanslag får ske, *dels ock* att gällande grunder för statsbidrag till kommunala och enskilda arbeten i investeringsreserven må kunna jämkas med hänsyn till de särskilda förhållanden under vilka investeringsverksamheten kan komma att bedrivas.

Slutligen understryker arbetsmarknadsstyrelsen, att en fortlöpande och ytterligare intensifierad detaljplanering är en förutsättning för av den försämrade arbetsmarknadssituationen betingad förstärkning av beredskapen på här ifrågakommande område.

Departementschefen

För närvarande är det ej möjligt att med någon grad av säkerhet ingå på en närmare bedömning av arbetsmarknadssituationen under nästa budgetår. I likhet med arbetsmarknadsstyrelsen anser jag emellertid, att en tillräcklig beredskap mot arbetslöshet skapas för budgetåret 1959/60, om en finansfullmakt till oförändrat belopp av 300 miljoner kronor ställes till Kungl. Maj:ts förfogande. Fullmakten bör liksom för innevarande budgetår anknytas till de på allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57 uppförda anslagen. Vissa olägenheter kan visserligen uppkomma genom anknytningen till den numera delvis föråldrade beredskapsstaten. Å andra sidan torde gällande och de av arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna dispositionsreglerna för de på beredskapsstaten uppförda anslagen ge Kungl. Maj:t den handlingsfrihet som under rådande förhållanden erfordras för en effektiv arbetslöshetsbekämpande politik. Härvid förutsättes att — därest utvecklingen på arbetsmarknaden skulle giva anledning därtill — förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1959/60 på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens fortlöpande revidering och komplettering av investeringsreserven skall kunna upprättas och underställas riksdagen. Därest en sådan åtgärd ej erfordras bör emellertid arbetsmarknadsstyrelsen i vart fall bedriva sitt planeringsarbete så att ett förslag till ny allmän beredskapsstat för budgetåret 1960/61 kan underställas nästa års riksdag.

I fråga om de av arbetsmarknadsstyrelsen angivna förutsättningarna för att inom den föreslagna finansfullmaktens ram disponera anslagen å beredskapsstaten finner jag, som framgår av det följande, endast anledning till avvikelser i tre avseenden.

Vad först beträffar styrelsens förslag om nya statliga husbyggnadsföretag om sammanlagt 44 miljoner kronor, lämpliga att intagas i investeringsreserven, vill jag erinra om att chefen för inrikesdepartementet i proposition den 6 mars 1959 nr 87 hemställt om anvisande av medel för i huvudsak de byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. som arbetsmarknadsstyrelsen upptagit i förenämnda förteckning. På grund härav utgår ur sagda förteckning över statliga husbyggnadsföretag i vad avser statens allmänna fastighetsfond arbeten för en kostnad av 12 miljoner kronor.

Vad beträffar byggnadsarbetena för länsstyrelsen i Blekinge län har det numera visat sig möjligt att anskaffa nya lokaler för länsarbetsnämnden genom förhyrning i ett nybygge, som väntas bli färdigställt under våren 1959. Då därigenom det mest angelägna lokalbehovet kan få en åtminstone tills vidare godtagbar lösning, kan uppförandet av den nu ifrågavarande förvaltningsbyggnaden ej längre anses vara aktuellt. Däremot har det visat sig angeläget att på ett mera rationellt sätt lösa frågan om förvaltningslokaler för länsstyrelsen i Norrbottens län och vissa av länsorganen där. För vissa enheter av länsstyrelsen har lokaler måst förhyras i Luleå, vilket försvårar överblicken och en rationell arbetsledning. Jag föreslår därför att ett belopp om 2 miljoner kronor beräknas för tillbyggnad av landsstatshuset i Luleå, vilket projekt intages i investeringsreserven i stället för byggnadsarbetena för länsstyrelsen i Blekinge län.

Vidare har arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit att Kungl. Maj:t måtte erhålla bemyndigande att överskrida å vissa delfonder av statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1959/60 upptagna anslagsposter till reparations- och underhållskostnader m. m. med inalles cirka 9,4 miljoner kronor. Då ifrågavarande anslag är av reservationsanslags natur synes det ur budgettekniska synpunkter vara lämpligare att jämväl ifrågavarande kostnader bestrides från anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Vad arbetsmarknadsstyrelsen i övrigt anfört och föreslagit om förutsättningarna att disponera ifrågavarande anslag föranleder ingen erinran från min sida. Jag har heller intet att erinra mot styrelsens förslag i fråga om statsbidragsgrunderna för kommunala och enskilda arbeten i investeringsreserven. De nu gällande bidragsgrunderna bör sålunda i enlighet med vad som medgivits för innevarande budgetår kunna jämkas, därest så visar sig erforderligt.

Slutligen vill jag understryka arbetsmarknadsstyrelsens uttalande om behovet av en fortlöpande detaljplanering för att man skall kunna upprätthålla en god beredskap mot sysselsättningsrubbingar.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med de av mig i det föregående förordade grunderna under budgetåret 1959/60, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 300 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten m. m., för vilka anslag är uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alice Magnusson

Byggnadsföretag	Anslagsbehov (1 000-tal kronor)	Medelsbehov för reparations- och underhållsarbeten (1 000-tal kronor)
Utbyggnad av verkstaden	750	
Vägar och andra yttre arbeten	220	
	2 250	
<i>Tidaholms fångvårdsanstalt</i>		
2 st 40-mannaavdelningar	1 280	
Utbyggnad av verkstaden	750	
Vägar och andra yttre arbeten	220	
	2 250	
<i>Hinsebergs fångvårdsanstalt</i>		
2 slutna 10-mannaavdelningar	550	
Säger	5 050	<i>Fångvårdsstyrelsens delfond 5 000</i>
Ecklesiastikdepartementet		
Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola	1 000	
Jordbruksdepartementet		
Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut	450	
Byggnadsarbeten vid statens maskin- och redskapsprov- ningsanstalt i Röbbäcksdalen	1 500	
Säger	1 950	
Handelsdepartementet		
<i>Säkerhetsanstalter för sjöfarten</i>		
Deccastationer i Salmis, Kallax, Bjuröklubb, Sörmjölle, Skagsudde, Juniskären och Bönan (eller ev. plats i norra Uppland)	1 720	
Lotslokaler i Spikarna	300	
» i Dalarö	300	
Säger	2 320	
Inrikesdepartementet		
<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.</i>		
Av statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande i petita för budgetåret 1959/60 anmälda företag till vilka medel icke beräknats i årets statsverksproposition	9 450	
Ombyggnad av vårdpaviljong samt vägarbeten vid S:ta Gertruds sjukhus	850	
Samlingslokal vid Mariebergs sjukhus	1 100	
Renovering av vårdpaviljong vid Sätters sjukhus	600	
	12 000	<i>Medicinalstyrelsens delfond 4 400</i>
Byggnadsarbeten för länsstyrelsen i Blekinge län.....	1 500	
Säger	18 500	
Summa	23 820	9 400